

Beleef

het rode pad

HeuvelLAND Hotels

HOLSET - BEMELEEN

Lengte: ± 40 km; ± 10 uur.

Lichte maar lange wandeling.

Startpunt: Hotel Mergelland, Holset 100

Eindpunt: Hotel Bergrust, Bemelerberg 6

Route van 40 kilometer, fantastisch groen met in juli en augustus velden en stroken klapprozen. Het hele jaar door een aanrader voor wandelaars en mountainbikers. Tweezijdig bewegwijzerd en als pdf te downloaden via: www.hetrodepad.nl

- 1 Met de rug naar Hotel Mergelland Linksaf gaan en iets verder de eerste weg Rechtsaf naar Holset ingaan.

Holset

Holset was tot 1656 de hoofdplaats van het grondgebied van de tegenwoordige gemeente Vaals (behalve Vaals en Holset, ook nog de dorpen Vijlen en Lemiers). Het bezat een afzonderlijke rechtbank.

In de bocht van de verkeersweg door Holset en ter hoogte van de kerk uit eind 1100, ligt een drinkpoel. Hier groeien de larven van de vroedmeesterpad op, totdat de kieuwen verdwenen zijn en zij longen gekregen hebben zodat zij ook buiten het water van de poel kunnen leven. De vroedmeesterpad wordt zo genoemd omdat het mannetje het 1m lange eisnoer met 20-50 gele eitjes die hij met zijn tenen bij het wijfje tevoorschijn heeft gehaald, op zijn rug windt. In het Duits wordt hij daarom "Geburtshilfekröte" genoemd. Na 2 tot 3 weken gaat hij weer de poel in en als de larven uitgekomen zijn, schudt hij het lege snoer van zich af.

De vroedmeesterpad trekt niet verder dan 100 tot 150 m van de poel waar hij als larf is opgegroeid. Omdat hij snel uitdroogt, houdt hij zich overdag schuil in rotsspleten, onder stenen en – in Holset – tussen de zerken op het kerkhof. 's Avonds gaat hij op voedseljacht: insecten, wormen enz. 's-Zomers, tijdens de paartijd, brengen zij 's avonds een geluid voort dat doet denken aan het klingelen van een klein klokje. Vandaar de dialectnaam : "klükske". In het zuiden van Zuid-Limburg bereikt de vroedmeesterpad de noordelijkste grens van zijn verspreidingsgebied.

- 2 De Klaasvelderweg maakt een lange bocht naar Links (Hier Holset Rechts laten liggen) en na deze bocht maakt hij een scherpe bocht naar Rechts richting Lemiers; deze weg blijven volgen.
- 3 Meegaan met de bocht naar Links; en bij de bocht van de Klaasvelderweg naar Rechts, Links aanhouden en de Oude Akerweg ingaan.
- 4 Steeds Rechtdoor gaan; de Hermansbeek passeren en als de verharde weg naar Links afbuigt, Rechtdoor de onverharde weg ingaan.
- 5 Op de driesprong Rechts aanhouden en even verder bij de splitsing Rechtdoor de Oude Akerweg blijven volgen.
- 6 Ga Rechtdoor (landweg gaat verderop over in verharde weg) achter het park met de vakantiehuisjes langs en nog steeds Rechtdoor, via de Oude Trichterweg langs huizen, naar de Mamelisserweg van Vijlen – Mamelis.
- 7 Hier Rechtsaf gaan en direct daarna Linksaf de onverharde Reutersweg ingaan.
- 8 Deze weg blijven volgen en op de viersprong met het voetpad naar Rechts negeren en de veldweg Schuin naar Rechts (Rechtdoor) blijven volgen.
- 9 De landweg blijven volgen en op het eind bij de viersprong Rechtsaf gaan (Rechtdoor is een toegangsweg naar een boerderij).
- 10 Deze landweg steeds Rechtdoor blijven volgen en bij de splitsing met het wegwijk in driehoekig grasveldje, Linksaf de Eikesweg in.
- 11 Aan het eind de Hilleshagerweg (Mechelen – Vijlen) oversteken en Rechtdoor de onverharde Voortweg ingaan.
- 12 Via de voetbrug de Mechelderbeek oversteken en steeds Rechtdoor gaan tot het eind van de weg.
- 13 Hier, op de viersprong Rechtsaf de Elzetterweg ingaan.
- 14 Deze weg tot het einde toe blijven volgen tot aan de kruising aan de rand van het dorp Mechelen.
- 15 Hier Linksaf de Bommerigerweg ingaan.
- 16 Op deze weg de eerste weg Rechtsaf (Hurpescherweg) naar het dal ingaan.
- 17 Over de brug van de Geul gaan en op de weg Mechelen – Epen Linksaf slaan.
- 18 Dan de eerste weg naar Rechts (In de Broekenweg); deze gaat voorbij de huizen over in een onverharde weg.
- 19 Deze landweg blijven volgen tot aan de splitsing en hier Linksaf de dalende holle weg ingaan.
- 20 Onder bij de viersprong Rechtdoor langs het plaatsnaambordje "Epen" de verharde Kapelaan Houbenstraat richting kerk ingaan.
- 21 Voorbij de bocht Rechtdoor, Richting de kerk van Epen
- 22 Bij hotel "Berg en Dal" gaat u Rechtsaf de Wilhelminastraat in en deze helemaal uitlopen, Voorbij "Hotel Creusen".
- 23 Beneden maakt de weg een bocht naar Links, maar hier Rechtdoor gaan, de Terzieterweg op.

Vakwerk

Vooral in zuidelijk Limburg is nog veel vakwerk te zien. Dit heeft twee redenen: een economische en een bouwtechnische.

Economisch: De bevolking was, zeker tot WO II zeer armoedig. Bakstenen voor huizenbouw moesten van ver gehaald worden en waren dus duur. Hout voor het vakwerk was in de bossen voldoende voorhanden. Leem voor de afdekking van de muren kon, bij wijze van spreken, voor de deur uit de grond geschept worden. Toen de economie aantrok, zag men ook de schoonheid van het vakwerk, zodat vooral vanaf de laatste 25 jaar van de vorige eeuw, veel vakwerk gerestaureerd werd.

Bouwtechnisch: De eerste bewoners van deze streken bouwden ook in een soort vakwerk: palen werden in de grond gestopt en daartussen werd er grotendeels op dezelfde wijze als het tegenwoordige vakwerk gebouwd. Maar op de grens van lucht en grond, gaat hout rotten. Dus na enige jaren was het huis weggerot. Aan het begin van de Middeleeuwen ging men hier anders te werk: Op een fundament van volop aanwezige natuurstenen en/of maaskeien werd op een houten vloerbalk houten geraamtes opgericht die met elkaar verbonden werden. Het tussenliggende werd weer opgevuld en ziedaar een huis dat eeuwen meekan. Veel vakwerkhuisen in de omgeving zijn nog van vóór de 80-jarige oorlog die in 1568 begon.

- 24 Direct voorbij de lange vakwerkschuur boven de weg aan de rechter kant, Rechtsaf de Dorphof in; deze weg gaat voorbij de boerderij over in een onverharde weg.
- 25 Op de kruising Rechtdoor richting de bosrand.
- 26 Bij de bosrand Rechtsaf en dit pad tot boven toe blijven volgen.
- 27 Aan het eind van dit pad, op de T-splitsing Rechtsaf gaan tot aan de weg Epen – Slenaken.
- 28 Hier Rechtsaf gaan, voorbij "Hotel Restaurant Gerardushoeve" en dan de eerste weg Linksaf: de Gulperweg ingaan.
- 29 Deze weg tot het eind toe aflopen tot aan de Schweibergerweg naar Mechelen.
- 30 Op deze weg Rechtsaf gaan en even verder Linksaf de dalende onverharde weg ingaan.
- 31 Bij de bosrand Rechtsaf gaan en het pad langs de bosrand volgen.
- 32 Het pad verlaat de bosrand en bij de splitsing Links aanhouden.
- 33 Bij de huizen gaat het pad over in een verharde weg; op de splitsing altijd Rechtsdoor en de Dal Bissenweg door het dal tot het einde toe blijven volgen.
- 34 Deze weg komt uit op de weg Epen – Mechelen; hier Linksaf gaan richting Mechelen.

- 35 De weg maakt een flauwe bocht naar Rechts en direct voorbij het aan de Linkerkant van de weg gelegen "Hotel Hoeve de Plei" Linksaf gaan, de weg Overgeul in.
- 36 Voorbij de huizen gaat de weg over in onverharde weg; Links aanhouden bij de splitsing met het weggetje naar de Geul.
- 37 Na de boerderij (links) op de kruising Rechtdoor deze weg blijven volgen.
- 38 Op de splitsing voorbij het huis aan de Rechterkant van de weg, Links aan blijven houden tot beneden aan het einde van deze weg.
- 39 Hier Linksaf slaan en bij de splitsing voorbij de grote hoeve Links aanhouden, de Bergweg op naar de top van de Gulperberg.

Hoeve De Bek

Hoeve De Bek is het oudste Poststation in de buurt van kasteel Wittem en de brug over de Geul.

Reizen ging in vroeger tijden te voet, te paard of per koets. Een Poststation of Posterij was een pleisterplaats waar paarden verwisseld konden worden en waar reizigers konden overnachten.

Het gebouw uit 1663 is voornamelijk van baksteen. Aan de straatkant bevindt zich een hardstenen rondboogpoort met boven de sluitsteen een schild met de afbeelding van de Romeinse God van de handel: Mercurius. Links van de poort bestaat een deel van de muur uit Kunrader steen, een harde mergelsteensoort. De muurankers in de voorgevel geven de jaartallen 163(?) en 1663. De verdieping werd benut als logement. Aan de rechter zijkant is vanaf de verdieping een uitbouw voor een 'gemak' (toilet). Dit toilet bestond uit niet meer dan een houten plank met een gat erin en de uitwerpselen vielen in een put. Binnen staat een schouw met het jaartal 1666. De vele schoorstenen voor de open haarden in de gastenkamers zijn van mergelsteen. In 1910 brandde het gebouw door bliksemingslag gedeeltelijk af. Het werd later weer opgebouwd.

- 40 Boven de dalende weg naar Rechts negeren en even verder Rechtsaf via het parkeerterrein naar het Mariamonument.
- 41 Om het monument heen en Rechts aanhoudend, langs de afzetting met rotsblokken, weer op de doorgaande weg, deze weg (Panoramaweg) Rechtdoor blijven volgen.
- 42 De camping voorbij en bij de grote boerderij aan de Linkerkant van de weg, Rechtsaf de onverharde dalende holle weg ingaan.
- 43 Aan het eind, voorbij een sportcomplex, Rechtsaf de weg omhoog gaan en dan direct Linksaf langs het parkeerterrein en daarna op het asfaltweggetje weer Linksaf gaan.
- 44 Bij de kruising in Pesaken, Rechtsaf de Kamsweg in, de Gulp over naar Euverem.
- 45 Aan het eind van deze weg Rechtsaf en dan de eerste weg Links (direct naast restaurantje) ingaan.
- 46 Bij de kruising met het viaduct, Linksaf achter het park met vakantiehuisjes langs, de Oude Luikerweg ingaan.

Stoomtram Vaals- Maastricht 1923 – 1939

(N.V. Limburgse Tramwegmaatschappij L.T.M.)

Op 28 juni 1923 werd het baanstuk Vaals – Wijlre in gebruik genomen. Twee jaar later, op 16 april 1925 het stuk tussen Gulpen – Maastricht, waarmee de baan voltooid was. Het opmerkelijke van deze baan was dat het geen smalspoor was, maar dat hij de breedte had van het spoorwegnet. Om de hoogteverschillen niet te groot te maken, werd de trambaan op sommige stukken ingegraven en op andere stukken kwamen (zoals hier) viaducten waar de tram over reed. Over het Gulpdal werd een hoge brug aangelegd. In de vijvers even ten noorden van Euverem zijn nu nog de fundamenten te zien van de peilers van deze brug. Een van de locomotieven die op deze lijn gereden hebben, rijdt nu nog als toeristenstoomtrein tussen Hoorn en Medemblik in Noord-Holland.

- 47 Op de kruising bij de boerderij Rechtdoor gaan langs de hopplantage en de eerste weg Rechtsaf: de Smitsbergweg ingaan.
- 48 Aan het einde hiervan, de Reijmerstokkerdorpstraat, de weg Gulpen – Reijmerstok, oversteken en Rechtdoor de Pleistraat ingaan.
- 49 Bij de viersprong Linksaf gaan (Molenweg) en steeds deze weg volgen tot aan de provinciale weg Hut – De Plank.
- 50 De weg oversteken en aan de overkant de weg vervolgen naar Termaar.
- 51 De landweg naar Links negeren en daarna ook de weg naar Links negeren.
- 52 Dan de weg naar Rechts bij de vijver (I gen Blauwerkoel) en ook de volgende weg naar Rechts (Sterre der Zeestraat) negeren.
- 53 Direct daarna Linksaf de Broenshemweg ingaan.
- 54 Bij de splitsing Rechts aanhouden; en de Broenshemweg volgen tot aan de kruising.
- 55 Hier Rechtsaf gaan tot aan de Dobbelsesteynstraat; de weg Margraten – Eckelrade.
- 56 Op deze weg Linksaf gaan en direct daarna Rechtsaf de Hoogsteeg in.
- 57 Deze weg blijven volgen, achterom het Amerikaanse Militaire Kerkhof, tot het einde bij een driesprong.

Amerikaanse Militaire Begraafplaats.

De 26ha grond van de begraafplaats met de 8.300 graven is afgestaan aan de Verenigde Staten van Amerika uit erkentelijkheid voor de bevrijders van WO II en is Amerikaans grondgebied. De plaats is omgeven door fruitbomen en meidoornhagen; het landschap dat de oprukkende soldaten in deze omgeving aantreffen. De begraafplaats werd in november 1944 in gebruik genomen om gesneuvelden bij de bevrijding van Limburg, oostelijk Noord Brabant en het Duitse Roergebied te begraven. De gebouwen, beelden en de tuin werden ontworpen door Amerikaanse architecten. In 1960 was de aanleg van de begraafplaats gereed en vond de officiële inwijdingsceremonie plaats. De begraafplaats is in Amerikaans beheer. De graven zijn o.a. geadopteerd door inwoners van Margraten. Zij verzorgen de graven en tijdens herinneringsdagen worden deze voorzien van bloemen.

- 58 Hier Rechtsaf de Heeresteeg in; verderop meegaan met de bocht in de weg naar Links; weer verder, op de vier sprong bij een bosje, Rechtsaf tot aan de rijksweg Maastricht – Vaals.
- 59 De rijksweg oversteken en Rechtdoor gaan (Koeweg).
- 60 De weg naar Rechts negeren 2x en het pad naar onderen blijven volgen.
- 61 Op de driesprong voor het bos rechtsaf gaan en deze geheel aflopen tot aan de verharde weg Klein Welsden – Margraten.
- 62 Hier Rechtsaf en direct daarna op het kruispunt bij het bosje, Linksaf het meest Linkse weggetje (onverhard) langs de Linkerkant van het bosje.
- 63 Aan het eind van het bosje gaat de weg eerst naar Links dan naar Rechts en komt uit op de verharde weg.
- 64 Hier Linksaf gaan en even later Rechtsaf de veldweg in.
- 65 De weg naar Rechts negeren.
- 66 De weg maakt een bocht naar Links en komt daarna uit bij een driesprong.
- 67 Hier Rechtsaf gaan; even verder bij de splitsing Links aanhouden.
- 68 Aan het eind, op de verharde weg in Wolfshuis, Linksaf even verder op de driesprong weer Rechtsaf de Reutsjesstraat in lopen.

Van Tienhovenmolen

Iets verder naar het oosten langs de grote weg ligt deze windmolen, die van ver af te zien is. Het is de enige windmolen in Nederland die gebouwd is van mergelsteen. De molen werd in 1856 in gebruik genomen. Hij staat op een kunstmatig aangebrachte verhoging (molenberg). Na een brand in 1923 – de molen brandde toen helemaal uit – werd het bovendeel in baksteen opgetrokken en er werd een ijzeren gangwerk (de overbrenging van de wieken naar de maalsteen) aangebracht. Vanaf 1935 heeft de molen niet meer gemalen. De molen veranderde daarna een aantal keer van eigenaar; het gangwerk werd in 1956 verwijderd. Een jaar later kon de huidige eigenaar, de stichting "Het Limburgs Landschap" de molen voor €680,- kopen. In 2000 – 2001 werd de molen geheel gerestaureerd. Er kwam een nieuw gangwerk in en nu wordt iedere 2e en 4e zaterdag van de maand de molen voor het publiek opengesteld. Aan de onderkant van de molen is een opmerkelijk moordkruis uit 1417 in de muur gemetseld. De tekst is: "IN DEN JAER MCCCCXVII OP SENT IOHANS DAECH BAPTISTEN WART HIER CLAES GOLTSMET ERMOERT VAN SINEN GASTEN"

- 69 Bij de kruising Rechtdoor gaan en na de bocht naar Links, bij de volgende kruising weer Rechtdoor gaan.
- 70 Op de splitsing met het bankje Linksaf naar onderen lopen dan het eerste voetpad bij de trappen Links ingaan het pad langs de omheining naar boven blijven volgen tot aan de verharde weg.
- 71 Hier Rechtsaf gaan tot aan het eindpunt: Hotel Bergrust.

